

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 260/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej I., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta Mgr. I. L., vedené pod sp. zn. Rvp 3296/2012 a sp. zn. Rvp 3311/2012 vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uzneseniami Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 NcC/56/2011-50 z 19. januára 2012 a č. k. 16 NcC/2/2011-81 z 21. decembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 3296/2012 a sp. zn. Rvp 3311/2012 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 260/2012.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 11. a 12. apríla 2012 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vedené pod sp. zn. Rvp 3296/2012 a sp. zn. Rvp 3311/2012, ktorými namieta porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uzneseniami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 NcC/56/2011-50 z 19. januára 2012 a č. k. 16 NcC/2/2011-81 z 21. decembra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenia krajského súdu“).

Zo sťažností a z rozhodnutí k nim pripojených vyplýva, že sťažovateľka je podľa rozhodcovských rozsudkov [rozhodcovský rozsudok sp. zn. SR 06247/11 z 9. augusta 2011 (vo veci sp. zn. Rvp 3296/2012) a rozhodcovský rozsudok sp. zn. SR 03262/11 zo 6. júna 2012 (vo veci sp. zn. Rvp 3311/2012)] vydaných Stálym rozhodcovským súdom obchodnej spoločnosti Slovenská rozhodcovská, a. s. (ďalej len „rozhodcovský súd“), v spotrebiteľských veciach v postavení oprávnenej.

Vo veci sp. zn. Rvp 3296/2012 povinná osoba (p. K.) podala Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku sp. zn. SR 06247/11 z 9. augusta 2011. Konanie bolo na uvedenom okresnom súde pôvodne vedené pod sp. zn. 29 C 220/2011, teraz pod sp. zn. 17 C/22/2012.

Vo veci sp. zn. Rvp 3311/2012 povinné osoby (p. G. a p. G.) podali Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku sp. zn. SR 03262/11 zo 6. júna 2012. Konanie bolo na uvedenom okresnom súde pôvodne vedené pod sp. zn. 12 C/107/2011, teraz pod sp. zn. 27 C/28/2012.

Po preskúmaní miestnej príslušnosti postúpili obidva okresné súde v oboch konaniach vec Okresnému súdu Bratislava IV v zmysle ustanovenia § 88 ods. 2 poslednej vety v spojitosti s § 105 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení rozhodujúcom pre konanie vo veci (ďalej aj „OSP“). Podľa § 88 ods. 2 poslednej vety OSP je na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania.

Okresný súd Bratislava IV s postúpením vecí nesúhlasil s poukazom na prednosť práva Európskej únie (ďalej aj „európske právo“ alebo „právo EÚ“ a v citovanom texte aj „komunitárne právo“) a na § 87 písm. f) OSP, podľa ktorého popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Na základe uvedeného veci predložil na rozhodnutie krajskému súdu ako svojmu nadriadenému súdu v súlade s § 105 ods. 3 OSP.

Krajský súd napadnutým uznesením č. k. 5 NcC/56/2011-50 z 19. januára 2012 (vo vzťahu ku konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 17 C/22/2012) a napadnutým uznesením č. k. 16 NcC/2/2011-81 z 21. decembra 2011 (vo vzťahu ku konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 27 C/28/2012) rozhodol, že v oboch prípadoch je na konanie miestne príslušný okresný súd.

Podľa sťažovateľky sú rozhodnutia krajského súdu arbitrárne a nedostatočne, resp. nesprávne odôvodnené, pretože krajský súd nerozhodoval na základe relevantnej právnej normy Občianskeho súdneho poriadku (podľa ustanovení § 84 až § 88 o miestnej príslušnosti). Obdobne jeho právny názor sa neopiera ani o jeho vlastnú rozhodovaciu prax (vo veci sp. zn. Rvp 3296/2012 v podobnom prípade uvádza rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 3 NcC/2/2012 z 30. januára 2012, ale i ďalšie), v ktorom vyslovil, že „na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania, nakoľko žalobca ako podnikateľ nemá povahu spotrebiteľa“, ako aj ďalšie rozhodnutia, čím porušil princíp právnej istoty. Sťažovateľka je presvedčená, že v danej veci mal krajský súd aplikovať Občiansky súdny poriadok a ustanovenie § 88 ods. 2

OSP poslednú vetu nemožno pokladať za rozporuplné s komunitárnym právom a čl. 169 ods. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie tak, ako to uviedol krajský súd.

Nepripustné v oboch veciach podľa sťažovateľky je «i použitie zásady eurokonformného výkladu (interpretácie). Faktické využitie zásady eurokonformnej interpretácie je zásadne možné iba v tých prípadoch, kedy ustanovenie právneho predpisu je neurčité do takej miery, že je možné jeho znenie vyložiť (interpretovať) rôznymi spôsobmi, pričom je nutné prikloniť sa k takému spôsobu interpretácie, ktorý je v súlade s komunitárnym právom. Znenie predmetného ustanovenia § 88 ods. 2 OSP je však natoľko jednoznačné („Na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania“), že to je možné interpretovať len jediným spôsobom. Eurokonformný výklad teda neprichádza do úvahy.».

Proti napadnutým uzneseniam krajského súdu podala sťažovateľka ústavnému súdu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a domáha sa nimi, aby ich ústavný súd prijal na ďalšie konanie a aby vo veci samej nálehom vyslovil, že napadnutými uzneseniami krajského súdu došlo k porušeniu jej základných práv na súdnu ochranu zaručených v čl. 46 ústavy a nebyť odňatý jej zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ústavy a čl. 38 listiny, a zároveň aby zrušil tieto uznesenia a veci vrátil krajskému súdu na ďalšie konania. Sťažovateľka v oboch uvedených konaniach žiada tiež priznať úhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Obe sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 3296/2012 a sp. zn. Rvp 3311/2012 sa týkajú tých istých účastníkov konania (sťažovateľky a krajského súdu), pričom navyše sú takmer identické z hľadiska právnej argumentácie, ktorú v nich sťažovateľka použila, a vo všeobecnosti aj z hľadiska právnej argumentácie krajského súdu v odôvodneniach napadnutých uznesení, ale napokon aj z hľadiska právneho problému, ku ktorému je potrebné zo strany ústavného súdu prijať meritórny záver.

Napadnuté uznesenia krajského súdu sú odôvodnené úvahou, že *„Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu činnosť Európskeho súdneho dvora aj vnútroštátnych súdov je zjavné, že súdy Slovenskej republiky nemajú uplatňovať § 88 ods. 2 posledná veta O. s. p. v „spotrebiteľských konaniach“. Vzhľadom na rozpor tohto ustanovenia s komunitárnym právom a článkom 169 ods. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Vzhľadom na záväznosť komunitárneho práva, ktorá je nepochybná, eurokonformný výklad vnútroštátneho práva umožňuje neaplikovať ustanovenia vnútroštátneho poriadku, ktoré sú v rozpore s komunitárnym právom.“*

Podstatou oboch sťažností je zhodné tvrdenie, že takýto záver krajského súdu je arbitrárny a odkláňa sa od doterajšej rozhodovacej praxe a nemožno ho vyvodit' ani z práva EÚ.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažností zistil existenciu dôvodov na ich spojenie a rozhodol o ich spojení na spoločné konanie podľa § 112 ods. 1 OSP v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

III.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jeho predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho

pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

Sťažovateľka namieta arbitrárnosť napadnutých uznesení krajského súdu, ktoré mali viesť k tomu, že v týchto veciach nerozhodoval miestne príslušný súd, a teda že vo veci nekonal zákonný sudca. Vzhľadom na tieto tvrdenia a námietky sťažovateľky ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažností ustálil, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva vyplývajúceho z čl. 46 ústavy sťažovateľka namieta konkrétne porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vo vzťahu k čl. 48 ústavy a čl. 38 listiny namieta porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

1. Posúdenie námietok sťažovateľky proti napadnutým uzneseniam krajského súdu týkajúcich sa nesprávnych právnych záverov súvisiacich s aplikáciou komunitárneho práva EÚ

Kľúčové námietky sťažovateľky smerujú proti spôsobu, akým krajský súd v napadnutých uzneseniach aplikoval právo EÚ (komunitárne právo), ako aj proti záveru, ktorý krajský súd z tohto práva EÚ vo vzťahu k vnútroštátnemu právu v napadnutých uzneseniach vyvodil.

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd musel preto posúdiť, či odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu spĺňa uvedené ústavné požiadavky, a na základe toho posúdiť, či je konformné so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka v podstate svojich sťažností tvrdí, že krajský súd neaplikoval ustanovenie vnútroštátneho práva (§ 88 ods. 2 posledná veta OSP platné v čase rozhodovania), ale dal prednosť komunitárnemu právu, čím porušil jej označené základné práva podľa ústavy a listiny.

Ústavný súd vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutí krajského súdu konštatuje, že bez potreby podrobnejšieho skúmania sa žiada dať sťažovateľke za pravdu v tom, že krajský súd bližšie nekonkretizoval „ustálenú rozhodovaciu činnosť Európskeho súdneho dvora aj vnútroštátnych súdov“ k tomu, že súdy Slovenskej republiky nemajú uplatňovať § 88 ods. 2 poslednú vetu OSP v „spotrebiteľských konaniach“, ale len všeobecne uviedol, že „toto ustanovenie je v rozpore s komunitárnym právom a článkom 169 ods. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie“, a tiež konštatoval, že „vzhľadom na záväznosť komunitárneho práva, ktorá je nepochybná, eurokonformný výklad vnútroštátneho práva umožňuje neaplikovať ustanovenia vnútroštátneho poriadku, ktoré sú v rozpore s komunitárnym právom“.

Z toho samého však nemožno vyvodiť záver, že by krajský súd konal svojvoľne alebo zjavne nesprávne odôvodnil význam práva EÚ pre riešený spor. Naopak, ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutých uznesení krajského súdu za ústavne udržateľné, hoci ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že odôvodnenia uznesení krajského súdu sú

vzhľadom na nároky formulované ústavným súdom nepochybne minimalistické. Ústavný súd ale zároveň dodáva, že nie je jeho úlohou do detailov preskúmať prípad z pozície v danom prípade aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revíziu napadnuté uznesenia so zámerom vylepšiť ich odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť ústavnú konformitu záverov napadnutých uznesení s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010, III. ÚS 165/2012).

Ústavný súd pritom vychádzal z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „súdny dvor“) a toho, že členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii a v Európskom spoločenstve predstavuje aj povinnosť dodržiavať komunitárne právo, teda právo orgánov Európskeho spoločenstva.

Základnou charakteristikou komunitárneho práva je jeho prednosť pred právom vnútroštátnym. Rozhodnutím, ktoré napríklad obsahuje problematiku princípu prednosti komunitárneho práva, je rozsudok súdneho dvora č. 106/77 vo veci *Amministrazione delle finanze dello Stato c/a S. p. A. Simmenthal*, podľa ktorého každý vnútroštátny súd má povinnosť úplne aplikovať komunitárne právo a chrániť práva zverené komunitárnym právom jednotlivcovi, pričom má ponechať neaplikované každé prípadné ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s komunitárnym právom a to bez ohľadu na to, či ustanovenie vnútroštátneho práva bolo prijaté pred alebo po prijatí komunitárnej úpravy. V prípade, že dôjde ku konfliktu komunitárneho práva s vnútroštátnou právnou normou, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom komunitárnym (tzv. eurokonformný výklad). Pokiaľ právna norma členského štátu nepripúšťa eurokonformný výklad, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo nepoužiť túto normu, pokiaľ odporuje komunitárnemu právu.

Pri výklade smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách súdny dvor vo viacerých veciach konštatoval, že je v rozpore s cieľmi smernice, ak vnútroštátna právna úprava bráni plné uplatnenie práv spotrebiteľa, a to napríklad v rozsudku vo veci č. C-473/00 *Cofidis*.

Ďalej v rozsudku č. C 243/08 Pannon GSM Zrt. c/a Erzsébet Sustikné Györfi súdny dvor konštatuje, že účinnú ochranu spotrebiteľa možno zaručiť len vtedy, ak má vnútroštátny súd možnosť posúdiť takúto podmienku ex offio. Vnútroštátny súd je povinný preskúmať ex offio nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Ak považuje takúto podmienku za nekalú, zdrží sa jej uplatnenia, okrem prípadu, že to spotrebiteľ namieta. Vnútroštátny súd má túto povinnosť tiež vtedy, ak preveruje svoju vlastnú miestnu príslušnosť. Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať ako nekalú. V tejto súvislosti musí vnútroštátny súd zohľadniť skutočnosť, že podmienka obsiahnutá v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá bola do nej vložená bez osobitného vyjednávania a ktorá priznáva výlučnú právomoc súdu, v ktorého obvode sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, môže byť považovaná za nekalú. V predmetných veciach rozhodcovská doložka nebola v spotrebiteľskej zmluve dohodnutá individuálne, pričom bez ďalšieho priznáva právomoc riešiť spory zo zmluvy rozhodcovskému súdu v Bratislave (odôvodnenie rozhodcovského rozsudku); vzhľadom na vzdialenosť bydliska spotrebiteľa je preto možné považovať ju za nekalú.

Krajský súd teda správne uzavrel, že vzhľadom na záväznosť komunitárneho práva nie je v predmetných veciach daná miestna príslušnosť Okresného súdu Bratislava IV v zmysle § 88 ods. 2 poslednej vety OSP, ale iných okresných súdov už spomínaných.

Prípadné iné, a to pozitívne rozhodnutie o sťažnosti v tejto časti, ktorým by boli uznesenia krajského súdu zrušené, by mohlo viesť iba k ďalšiemu vylepšeniu jeho odôvodnenia krajským súdom v následnom konaní.

Navyše, napadnuté uznesenia krajského súdu boli prijaté v procesnej fáze zisťovania miestnej príslušnosti a zrušenie týchto rozhodnutí s predpokladom vylepšenia ich odôvodnení by viedlo k zbytočnému predlžovaniu súdnych konaní. Takisto bez ohľadu na to, či je aplikácia predmetných právnych noriem vnútroštátneho alebo európskeho práva krajským súdom správnou alebo jedinou možnou, nevzhlíada ústavný súd v takejto úvahe

znaky svojvoľnosti ani zjavnej neodôvodnenosti takej intenzity, ktorá by viedla k možnosti vysloviť porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy po prijatí sťažností v tejto časti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to bolo potrebné sťažnosti sťažovateľky v tejto časti odmietnuť pre ich zjavnú neopodstatnenosť.

2. Posúdenie námietok proti napadnutým uzneseniam krajského súdu týkajúcich sa odklonu od doterajšej rozhodovacej činnosti

Sťažovateľka v oboch sťažnostiach taktiež namieta, že napadnuté uznesenia krajského súdu sa odkláňajú od iných rozhodnutí všeobecných súdov posudzujúcich tú istú otázku – miestnu príslušnosť súdov v konaní o žalobách o zrušenie rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach, z ktorých malo vyplývať, že na konanie vo veci sú príslušné súdy podľa § 88 ods. 2 poslednej vety OSP, a nie podľa § 87 písm. f) OSP (v rôznych častiach sťažností poukazuje sťažovateľka na uznesenie krajského súdu č. k. 3 Ncb/2/2012-14 z 30. januára 2012, uznesenie krajského súdu č. k. 11 NcC/73/2011-19 z 28. februára 2011, uznesenie krajského súdu č. k. 14 NcC 10/2011-23 z 31. mája 2011 a podobne).

V súvislosti s uvedenou námietkou ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06, IV. ÚS 75/09). Ústavný súd vo vzťahu k danému prípadu dodáva, že dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo i právne porovnateľných veciach vyvoláva až prezentovaná rozhodovacia prax súdu najvyššej inštancie, ktorá sa ustálila po určitú dobu, nie však ojedinelé rozhodnutie súdu. Požiadavka právnej istoty taktiež automaticky neznamená, že sa judikatúra nemôže vyvíjať (IV. ÚS 126/2012). Najmä v súvislosti s výkladom a aplikáciou práva EÚ je pochopiteľný určitý vývoj vnútroštátnej

judikatúry. Názor ústavného súdu o ústavnej konformite záverov, ktoré krajský súd v napadnutých uzneseniach vyvodil z práva EÚ považuje ústavný súd za postačujúci aj na vysporiadanie sa s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa jej výhrad k odklonu od doterajšej rozhodovacej činnosti v podobných prípadoch. Ani táto námietka preto neindikuje možnosť porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z hľadiska takej intenzity pochybenia krajského súdu, ktorá by umožňovala prijať sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, resp. že sa jej argumentáciou uvedenou v odvolaní krajský súd podrobne nezaoberal, nemôže ešte sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými. Sťažnosť je preto aj vo vzťahu k tejto námietke zjavne neopodstatnená.

3. Posúdenie námietok proti porušeniu základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny

Podľa sťažovateľky došlo nesprávnymi napadnutými uzneseniami krajského súdu o miestnej príslušnosti okresného súdu na konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku aj k porušeniu jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Ústava základné právo na zákonného sudcu upravuje v čl. 48 ods. 1, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, príslušnosť súdu ustanoví zákon (podobne aj čl. 38 ods. 1 listiny). Zákonom, na ktorý sa v citovanom článku ústavy odkazuje, je Občiansky súdny poriadok. Občiansky súdny poriadok ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom na určenie zákonného sudcu, keďže označené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu, nie so súdom. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v okolnostiach prípadu zákon č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov platný v čase začatia konania o návrhu, t. j. 27. februára 1997).

So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodnúť upravená Občianskym súdnym poriadkom, a tým aj osoba zákonného sudcu, za ktorého treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu (I. ÚS 52/97, II. ÚS 87/01, III. ÚS 116/06). Nevyhnutným predpokladom na to, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci tým súdom, ktorý je podľa zákona (Občiansky súdny poriadok) na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný (IV. ÚS 161/08).

Pravidlá ustanovenia miestnej príslušnosti vytvárajú rámec na určenie zákonného sudcu, a tým aj na realizáciu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Ústavný súd už vyjadril názor, že ak sa účastník konania domnieva, že o jeho veci koná miestne nepríslušný súd, a teda z tohto dôvodu by mal byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je na ňom, aby námietku porušenia ústavnej ochrany vyplývajúcu z ústavnoprocésneho princípu o zákonnom sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy) uplatnil na všeobecnom súde podaním mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania podľa § 237 písm. g) OSP (IV. ÚS 161/08). V prípade nepodania dovolania by tak mohla byť sťažnosť odmietnutá ako neprípustná. V súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, podľa ktorej je na posúdenie prípustnosti dovolania zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, II. ÚS 60/09, I. ÚS 481/2010, IV. ÚS 499/2011), a vzhľadom na judikatúru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolaní proti rozhodnutiam krajského súdu o miestnej príslušnosti ako súdu nadriadeného podľa § 105 ods. 3 OSP (napríklad uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 243/2010 z 23. novembra 2010), ako aj na okolnosti daného prípadu, nepristúpil ústavný súd k odmietnutiu sťažností z dôvodu ich neprípustnosti, ale skúmal, či sú v tejto časti dôvody, ktoré by bránili ich prijatiu na ďalšie konanie. Keďže však odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu sú z ústavného hľadiska akceptovateľné, teda nimi nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a ústavný súd tiež nezistil z okolností daných vecí ani príčinnú súvislosť medzi napadnutými uzneseniami krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

a čl. 38 ods. 1 listiny, aj v tejto časti preto jej sťažnosti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Nad rámec uvedeného ústavný súd ešte dodáva, že neskorší vývoj legislatívy sa ubral smerom vytýčeným napadnutými uzneseniami krajského súdu. Novelizáciou Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 388/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) bola s účinnosťou od 1. januára 2012 zmenená právna úprava pravidla miestnej príslušnosti v § 88 ods. 2 poslednej vete OSP takto: „Na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania; ak je navrhovateľom spotrebiteľ, je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého má bydlisko.“

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažností ako celku tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia. Pri svojom rozhodovaní zobral do úvahy aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 270/2012 z 31. mája 2012, ktorým bola odmietnutá vec sťažovateľky v obdobných veciach.

Vzhľadom na odmietnutie sťažností sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v petitoch sťažností nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2012